



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Verkiezingen

Schellingerhout, R.

Citation

Schellingerhout, R. (1999). Verkiezingen. *Bestuurskundige Berichten*, 14(3), 4-7. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234241>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](#)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234241>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Verkiezingen

R. Schellingerhout

Iedere keer vormt de opkomst bij verkiezingen weer een teleurstelling. Teleurstelling overheerst altijd in de commentaren na afloop. Is er hier sprake van een onomkeerbare trend? Wie is er eigenlijk verantwoordelijk voor de lage opkomst. Kiezers of gekozenen. Dit zijn vragen die aan de orde komen in dit artikel.

De verkiezingen zijn al weer een tijdje achter de rug. De opkomst was wederom bedroevend laag, een historisch dieptepunt is het zelfs genoemd. Dit terwijl er toch van alles is gedaan om het opkomstcijfer op te krikken. Het stemmen werd de mensen makkelijk gemaakt en de campagnes waren groots opgezet. Blijkbaar zijn deze middelen onvoldoende om mensen tot stemmen te bewegen. Een andere mogelijkheid is dat zij het verkeerde probleem proberen aan te pakken. De vraag wordt dan wat het "echte" probleem is.

Gezien het grootse campagneveld en de betrekkelijke eenvoud waarmee de stem uitgebracht kon worden kunnen twee verklaringen voor de lage opkomst in ieder geval worden uitgesloten. Het lijkt namelijk onwaarschijnlijk dat mensen gegeven deze inspanningen niet wisten dat er verkiezingen waren of dat ze niet hebben gestemd omdat ze het even vergeten waren. Probleem is wel dat deze twee problemen eigenlijk de enige problemen zijn die met de genoemde instrumenten opgelost kunnen worden. Dat er andere oorzaken zijn dan onbekendheid met het feit dat er verkiezingen zijn en vergeetachtigheid is gezien de huidige inspanningen wel aannemelijk. Het feit dat de opkomst al een aantal jaren laag is en dalende doet vermoeden dat er geen sprake is van een incident maar van een structurele ontwikkeling. Hieruit vloeit niet logischerwijs voort dat er ook een probleem is. Mensen kunnen ook gewoon heel tevreden zijn en daarom niet gaan stemmen en op deze wijze uitdrukking geven aan hun voorkeuren. Dit is echter een weinig bevredigende verklaring. Mensen zouden die tevredenheid ook tot uitdrukking kunnen brengen door te gaan stemmen en uit de meeste onderzoeken blijkt dat mensen zeker wel wat te klagen hebben.

Hoewel de invloed van campagnes in verkiezingstijd dus niet overschat mag worden (wat nog niet wil zeggen dat ze afgeschaft moeten worden!) is er wel degelijk plaats voor campagne. Een informatie- of voorlichtingscampagne. Ondanks alle informatie die over de mensen wordt uitgestort is nog steeds sprake van een groot informatiekort. De bekendheid met structuren, organen en procedures is minimaal. Men is niet op de hoogte van de bevoegdheden van de verschillende, al dan niet gekozen, organen. De activiteiten van een orgaan worden vaak ook toegeschreven aan andere organen. Negatief beoordeeld beleid heeft daarom ook zijn weerslag op organen die er niet voor verantwoordelijk zijn. De opinie over de organen wordt daarnaast veelal sterk beïnvloed door negatieve beeldvorming. Opmerkelijk hierbij is dat deze negatieve beeldvorming vaak bevorderd wordt door uitlatingen van de gekozen leden van de organen waar men zou verwachten dat, aangezien zij gebaat zouden zijn bij een positieve uitstraling, er juist van hun kant een extra inspanning geleverd zou worden om dit negatieve beeld om te buigen. Zij leveren deze positieve inspanning ook. De negatieve beelden overheersen echter in de meningsvorming. De negatieve uitlatingen lijken voort te komen uit een vorm van frustratie bij de verkozenen met wat zij als onbegrip percipiëren. Onbekend en onbemind geven zij uiting aan hun frustraties.

Feit blijft dat dieperliggende oorzaken voor de lage opkomst niet worden beroerd door instrumenten die alleen tijdens de verkiezingen worden ingezet. Daarvoor is het "too little, too late". Er zijn verschillende theorieën die pogen een verklaring te geven voor de lage opkomst. Deze theorieën poneren vrijwel allemaal de stelling dat er dieperliggende oorzaken zijn.

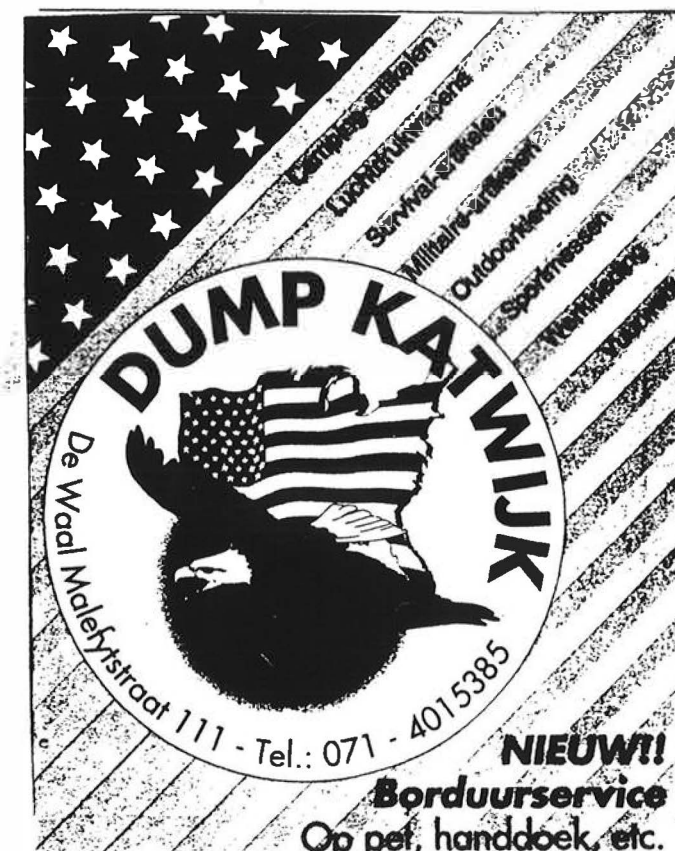


Zoekt u duurzame kwaliteit?
Het adres voor het borduren van:

*U vindt ons in het pand
van de Dumpshop!*

- ☛ relatiegeschenken
- ☛ promotieartikelen
- ☛ bedrijfskleding
- ☛ gewoon voor de gein

schoolstraat 7d-2225 KN-Katwijk -tel/fax: 071-4074263
(zie plattegrond) buslijn 41 stopt 100 meter bij ons vandaan



Volledige onbekendheid met de organen kom niet meer voor als verklaring voor de lage opkomst tenzij als sluitstuk om alle uitzonderingen bestreken te hebben.

De meeste verklaringen richten zich op desinteresse als belangrijkste verklarende factor. Men zou het belang niet zien van het orgaan waarvoor verkiezingen worden gehouden. Hierbij wordt ook vaak aangevoerd dat mensen het gevoel hebben "dat het toch allemaal niks uitmaakt" en dat het "allemaal een pot nat is". Deze stemming wordt nog wel eens toegeschreven aan een gebrek aan inzicht in de werkwijze en de structuur van de verschillende organen. Dit laatste is geen verwijt aan de kiezers. Het is niet zo dat er sprake is van een falen van de kiezers omdat zij niet in staat zouden zijn om hun eigen belang te onderkennen en zich daarover te informeren. Het is aan de leden van het orgaan wat stelt dat het de belangen van de kiezers vertegenwoordigt om dit duidelijk aan de kiezers over te brengen.

LET OP
- Het is strafbaar om op naam van een ander aan de stemming deel te nemen.
- De voorzitter van het stembureau is bevoegd van u te veran-

Gemeentestempel

Oproepkaart
Gemeente Amsterdam

Kieskring 1 (Amsterdam)

OPROEPING voor de verkiezing van de leden van
PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-HOLLAND op WOENSDAG 3 MAART 1999

Aan dhr./mevr.
R. Schellingerhout
J. Jisper

Deze oproepkaart is omgezet in een kiezerspas, die bruikbaar is voor het uitbrengen van uw stem in elk stembureau in Nederland.

02 JUNI 1999

Datum:
De burgemeester / aangewezen ambtenaar,

Paraaf stembureau:

Volmachtbewijs

Met blokletters invullen!

Naam gemachtigde:

Adres:

Woonplaats:

De gemachtigde verklaart zich door mede-ondertekening bereid voor de volmachtgever bij volmacht te stemmen en met inbegrip van deze machtiging niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde te hebben aangenomen.

Handtekening volmachtgever:

Handtekening gemachtigde:

Geef uw kaart pas aan een ander mee, nadat u zelf hebt ingevuld wie u machtigt tot het uitbrengen van uw stem.

De vergelijking met een belangenorganisatie kan in dit opzicht verhelderend werken. Ook een belangenorganisatie moet mensen ervan overtuigen dat zij een behartigenswaardig belang poogt te beschermen. Indien de belangengroep er niet in slaagt om mensen van de beschermenswaardigheid van het belang, en haar rol in dezen, te overtuigen zal zij naar alle waarschijnlijkheid aan legitimatie inboeten. Hoewel een belangengroep ook andere gronden ter legitimatie kan hebben, zoals de beschikking over exclusieve kennis, vormt het aantal mensen wat haar

doel en werkzaamheden ondersteunt, meestal tot uitdrukking gebracht in lidmaatschap en dus het aantal (actieve) leden meestal de belangrijkste graadmeter voor haar gewicht in het beleidsproces.

Het is daarmee voor belangengroepen van het grootste belang dat zij een voldoende grote achterban weten te creëren ter ondersteuning van hun activiteiten. Zij hebben in hoofdzaak twee keuzen in de manier waarop zij nieuwe leden werven. Er kan gekozen worden voor grote publieksacties die slechts eens in de zoveel tijd gehouden kunnen worden maar vaak wel veel nieuwe leden opleveren of men kan zich concentreren op kleinschalige, "grass roots" activiteiten die verhoudingsgewijs veel energie kosten maar uiteindelijk wel net zoveel of misschien nog wel meer leden opleveren. Het betreft hier een grotendeels theoretisch onderscheid. Belangengroepen beperken zich namelijk vrijwel nooit tot eenmalige grootschalige acties. Dergelijke eenmalige acties worden uiteraard wel georganiseerd maar deze vormen dan ondersteuning van kleinschaligere activiteiten die continu worden ondernomen. Een nadeel van de grote publieksacties is namelijk dat toetreding tot de organisatie tijdens dergelijke acties vaak impulsief is. Leden die langs deze weg zijn binnengehaald verlaten vaak dan ook weer makkelijk de organisatie. Het is daarom noodzakelijk voor de belangenorganisaties om mensen die langs deze weg zijn binnengehaald 'warm te houden' door bijvoorbeeld informatievoorziening en activiteiten dit om de leden vast te houden. Indien zij

dit niet doen of onvoldoende succesvol zijn in het behouden van de leden raken zij verwickeld in een continu gevecht om het bestaan waarbij het binnenhalen van nieuwe leden het verdedigen van de belangen waarvoor de organisatie is opgericht als doel van de organisatie zal verdringen. Het is voor belangengroepen duidelijk dat de organisatie over langere periodes niet in stand kan worden gehouden met grote acties alleen.

Leden van gekozen organen bevinden zich in eenzelfde situatie. Willen zij burgers meer betrekken bij hun activiteiten en het beleid dan is het noodzakelijk dat ook zij meer een dieptestrategie gaan voeren. Vast staat dat het effect van de eenmalige, grootschalige verkiezingsacties beperkt is. Er zal meer aandacht moeten worden besteed aan het inhoudelijk betrekken van burgers. Mensen zijn nog steeds geïnteresseerd en bereid zich in te zetten als het om inhoudelijke en niet puur promotionele activiteiten gaat en zij hun eigen inbreng kunnen terugvinden in de naderhand gevolgde beleidslijn. Noodzakelijk hiervoor is dat de gekozenen een 'gedachtenomslag' weten te maken. Zij zullen commentaar op hun standpunten en beleid niet als kritiek moeten ervaren maar zien als een overwinning op de communis opinio dat de burgers lui, ongeïnteresseerd en zelfzuchtig zijn.

Ruben Schellingerhout

Student bestuurskunde te Leiden

BEZOEK DE WEBSITE VAN DE B.I.L.

MET INFO OVER EXCURSIES, FOTO' S, UITTREKSELLIJSTEN,
COMMISSIE' S ENZ., ENZ.

ADRES:

<http://welcome.to/bil>